

1928

برنجی جلد

0534

tehran

T.K.

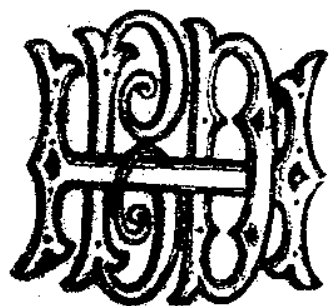
فلسفہ بیلکسی مجموعہ سی

فلسفہ بیلکسی درنگی عمومی مرکزی طرفندہ نشر اولونور

مدیری :

ضیاء الدینہ فخری

خلق بیلکسی درنگی کاتب عمومیسسی

آنقرہ

1928

« NİĞDE » VE MUHİTİNDE TOPLANMIŞ KELİMEER

صله احتیاجلریله وقت وقت نیکده و محیطینده یاپدیغمز جولانلر اناسنده محلی لهجه یه عائد بعضی کلمه لری نوط حالنده تثبیت ایتشدک. خلق بیلکسی درنکنک چیقاردیغی مجموعه ده بو نوطلری نشر ایتکی موافق بولویورم. حد ذاتنده طویلا ناسی هنوز بتمه مش برتدقیق ساحه سنک داغنیق محصوللری، پراکنده اولارق نشر ایتک طوغرو اولمادیغی یقیندن بیلیمکه برابر، دیلرک ساده لشمه سینه طوغرو اولان علمی واجتماعی حرکتلره یاردیم ایدرملاحظه سیله، لسان سیستمی یاقق زماننی بکلمکه لزوم کورمه دن المزده کیلرینی میدانه قویغنی فایدالی برایش عد ایتدک. بو کوچوک مساعیمزله، هنوز تمامیه تشکل ایده مه مش، ادبی اسانه کیرمه مش اولان خالص تورکجه دن برقاچ کلمه یی یازیغزه صوقابیلیرسه ک کندیازی بختیار عد ایده جکر.

لغتجه من تماماً محلی و محیطی ماهیتده ایسه ده بونلردن برچوغلنک همان عینی شکلده، ویا آز فرقلره قونییه، قیصری، آنقره، آطنه محیطلرند قولا ییلدیغی بر چوق دلیللریله کورمکده یز. نجیب عاصم بکک کلیس وارضروم لهجه لرینه دأثر درت، بش سنه اول وجوده کتیردیکی دیل تدقیقلرینه مشابه تدقیقلر وجوده کلدکجه تورکجه نك وجود بولسنی تأمین ایده جک فعالیتلرده حاضر لاش اولویوردیمکدر.

* *

لغتلی تثبیت ایدرکن حرف صیراسنی تعقیب ایتیمکه برابر، مثلاً (آشیق اویونی)، (آت یورویشلری) کبی نقطه لرده الفبا ترتیبی بوزمقدن کندیازی منع ایده مه دک. بو صورتله بر کلمه نك تعلق ایتدیکی مختلف کلمه لری طویلا یسیله کوستردک. عینی زمانده کلمه لرک تلفظ و تصوی، هنوز تقرر ایدن یکی حرفلرمنزه تثبیت ایدیورم. بونلرک بین الملل فونته تیک الفبا ایله یازلسنی ایلکن موافق بولدمسه ده، حرفلرمنک مساعده سز اولمادیغی دوشونه رک اوندن واز کچدم. «خلق بیلکسی مجموعه سی» نده دوام ایده جک اولان بو طویلامه و یوقلامه لرمن، اگر دیل اصلاحی مساعیسه برپارچه مؤثر اولاجق اولورسه، مساعیمز استهداف ایتدیکی هدفه آرزوچوق وارمش اولاجقدر.

§ آبارو - Abaru : برنوع تعجب اداتی .

§ آپارتمق - Apartmak : چالقی ، اغفال ایتک .

آت خاستالقلری :

§ داماق - Damak : آتک داماغنک خاستالانسی .

§ آشیق باشی - Aşık başı : آشیقک اوزرنندن شیشمه سی .

§ بیچیرغان - Bıçırğan : حیوانک بیلکرنده چاموردن و تخریشادن متولد یارا .

§ شه میک - Şemik : بوقاغیلغک اوزرنده کی قسمک شیشمه سی .

§ صاقاغی - Sakağı : حیوان نزله سی .

§ فندق - Fındık : بوقاغیلقدن یوقاردده قابارجق حاصل اولمق .

§ قره قوش - Kara kuş : آشیق کیمکنک شیشمه سی .

§ مانقافا - Mankafa : آتک قافاسنک شیشمه سی .

آت دونلری - رنکلی :

§ آجیق آل ، آجیق دورو ، آل ، قیرمزی ، ئووه ییلک قیری ، بقله قیری ، بنلی قیر ،

پاموق قیری = بزم بیاض ، پکمز کنی ، دمیری قیر .

§ دورو - Doru : (کستانه ، قویو ویا آجیق قهوه رنکده اولور) .

§ سیلی قیر ، قار یاغدی ، قورت قیری ، قورت قولای .

§ قولا - Kula : قویو صاری .

§ قیر : بیاض ، قیزیل قیر ، مرجان قیر ، یاغیز ، یشیل .

آت نشانری :

§ آغچه قاناد - Ağça kanat : قویروغی ویله سی قیر اولان نشانرآت (مقبول دکل)

§ آغزی کلیتی - Ağzı kilitli : آقا نشان آلت دوداغنه کچن آت (نهایی ، نه فنا)

§ اکر بللی - eger belli : بلی چوق چوقور یعنی عمود فقریسی مقوس اولان آت (مقبول دکل)

§ آلا باجاق - Ala bacak : آتک درت آياغنک بیلکدن یوقاری بیاض اولماسی (مقبول دکل)

§ آلی آقمالی - Alın akıtmalı : [آلتنده برمه لک بویوکا کندن باشلا یارق بویوهن
بیاض نشان آت .] (مقبول)

§ آلا جقسز - Elmacıksız : آلا جق کیمکرینک بری ویا ایکیمی اولمایان آت (مقبول دکل)

§ آلا کوز - Elma göz : کوزلری بویوک و پارلاق آت . (مقبول دکل)

§ ایت آلی - İt-elli : طرناقلری دیشاری اگری اولان آت . (مقبول دکل)

§ پاپاز آتی - papaz atı : درت آياغی سه کیلی آت . (فنا)

§ پارق نشان - parmak nişanı : (آتک صاغریسندده ویا بویینده باش) (مقبول)
پارماق کیره جک قادار اولان چوقور

§ پوشت نشان - puşt nişanı : (آتک صاغریسندده بولونوب تویک ترسنه دوئمه سندن متحصل
سه لوی درکه آت صاحبنک عائله سنک فناغنه رضایمش) (فنا)

§ چیفته - çifte : آتک آلتنده بولونان بر چیفت سه لوی (مقبول دکل)

§ دوموز کوزلو - Domuz gözlü : کوزلری اوافق ودونوق آت (مقبول دکل)

§ دومنی اگری - dümenieğri : قویروغی یانه آتان آت (مقبول دکل)

§ سوت اگریسی - süteğrisi : اوک آياقلری ایچنه اگری اولان آت (مقبول دکل)

- § سه کیلی - sekili : (آیاغی بیاض آت. بالخاصه آل، قولای، یاغیز و دورو آتله. (مقبول)
- § سه لوی - selvi : آتک بوینده صاغ و یاصولده بولونان قیویرجق نشان (مقبول)
- § شاهین اللی - Şahin elli : طبرناقلمری ایچنه اُکری اولان آت (مقبول)
- § شهریار نشانی - Şeriyar nişani : (قارین آلتنه قادار دوام ایدن کردنی یرتیق نشانی (اندردر) (مقبول)
- § صاغریمی دوشوک ویا طاوشان صاغریمی - (Sagrısı düşük veya tvşan sağrılı) : صاغریمی آشاغیده اولان آت (مقبول دکل)
- § طاوشان طوپوقلی - Tavşan tupuklu : (آرقا آیاقلرینک ایکی بیلک مفصلی یاتیق اولان آت (اُکری بیلکری یورورکن یرده کرسه اوزمان (مقبول دکلدر) (مقبول)
- § قاطر یا تاغی - Katır yatağı : (قویروق صوقومندن بله قادار اولان و باجاقلرده بولونان سیاه چیزکی (مقبول دکل)
- § قانات - kanat : آتک آرقا بوش بوکرندن یوقاری یه آقان نشان (مقبول)
- § قبر موت - kabri mevt : آتک اولک آیاغنده بولونان سه لوی (اُکفنا)
- § قورت بوزوکللی - Kurt büzüklü : صاغریمی چوق دارا اولان آت (مقبول دکل)
- § قولتوق یلکی - koltuk yelegi : اوزه نکینک ده کهجکی یرده پوشت نشانی اولان آت. (مقبول)
- § کرداپ - girtap : سه لوی یه بکزه بر نشان (مقبول)
- § کردانی یرتیق - gerdani yırtık : کرداننده بر شان اولان آت (مقبول)
- § کفلی - بر اولک آیاغی سه کیلی آت (صاحبک کفتک قولتوغنده اولدوغنه رضایمش) (فنا)
- § کل کج قولاق، کهو کهج - Gel kec kulak, kev keç : قولای دوشوک آت.
- § نشانسز - Nişansız : (هیچ بر لکھی اولمایان، دورو، یاغیز، آل و قولای آت؛ بویله بر نشانسزک باشقا مقبول نشانلری اولسه ده پارا ایتمز) (فنا)

آت یورویشلری :

- § نهشکین، اوزه نکلی - (اوزنکیله یرک یوروتک) ، درت نال، راهوان، قره نهشکین،
- § قویون یورغاسی، طیریس - (آتک لینک لینک کیتمی) ، یورغا
- § آتیک - Atik : چهویک، چالاک، قورناز
- § آجیمیق - Acımık : پیغمبر دوکمه سنه بکزه یین بر نوع اوت.
- § آراجیل - Arakcil : (سبوزک دیکنی دخی دینیلن یومروق بویوک کسندنه بر نوع دیکن اولوب کویولر سود سوزجکی اولارق قوللانیرلر.
- § آرایه ویرمک - Araya yermek : اسراف ایتمک، هدرایتمک.

- § آرخاب - Arhap : كوپكارك بويىنە طاقيلان حلقە ، طوق .
- § آرغاچ - Argac : منسوجاتدە طولانى ايپلر .
- § آرق - Ark : صو بولاغى ، صو مجراسى. [1]
- § آرقاچ - Arkac : داغلردە قويونلر كىچە ياندقلىرى قويتو يرلر .
- § آرمود - Armut { انواعى ؛ [آربه آرمودى ، شاه آرمودى ، بك آرمودى ،
بال آرمودى ، شكر آرمودى ، كوپ دوشن وياقورد دوشن
معوم ميوه ، آرمودى ، قيش آرمودى ، كلانى آرمودى ، كوز Güz آرمودى]
- § آرى - Ari : بال ياپان حايوان تميز ، صاف [2]
- § آرىق - Arık : ياغسز، يوان [3]
- § آزىق - Azık : ييه جك شيشى .

آشىق اويونلىرى :

- I — دوشمەلى آشىق : آشىنى برطرفه برلاقق صورتيله اوينانان اويون .
- II — چيزكىلى آشىق : مدور برچيزكى ايچندە اوينانان آشىق .
- III — دالاق ، بالله : چيزكىسزودالاغك وضعيته تابع بر اويون .
- IV — طوك - چيك : آشىقلىرى يوقارى آتمقلە اوينانير .
- § آتمار - آتەر - Atmar - Atmer : كنديسيلا آلدە اوينانان آشىق .
- § آپسو - Apsu : اولمادى ، قبول ايتەم ديمكدر .
- § آياق آتمق - Ayak atmak : آتەرى سربست آتمق .
- § ئەبە - F'be : اويونە ايلك باشلايان ويا اويونى اداره ايدن .
- § ئەنەك - Enek : اويونە كيرەركن مالك اولونان شى .
- § اكمكىچى چيراغى - Ekmekçi - çırağı : آشىغك چوقور طرفى ، چيك .
- § تپە آتمق - Tpe atmak : يوكسكدن آتمق .
- § چتيرمق - Çıtırmak : آشىقلىرك ديبندن وورمق .
- § خوروز - Horoz : كل على .
- § چيك - çik : آشىغك چوقور طرفى .
- § دالاق - dalak : دوز طرفندە دورماسى .

[1] آرق ، (خرق) دن تور كچەلشمش .

[2] آرى ، دورو - تر تەميز .

[3] « ائلك كسك آرىق چيقدى » تعبيردو

- § دومبای - dombay : آشیغک ایکی دینغی اوزرینه دیکیمسی .
- § دینق - dınık : آشیغک سیوری اوجلری .
- § صاقا - Saka : آله اوینانان آشیق [1]
- § صاندالیه آتمق - Sandalya atmak : دیزی دیزی اوستنه آتارق آتمق .
- § صولوق - Suluk : صاقانک چیزکی اوزدرنده قالمسی .
- § طوک - tök : آشیغک قبه لی طرفی .
- § قارط - Kart : دالاق .
- § قولاق جیناسی - kulak cınnası : صول قولاعی صاغ آل طوتارق صاقایی قول آراسندن آتمق .
- § قیللی - kılılı : اویونده آک صو کرا کلن .
- § کل علی - kel ali : خوروز یعنی آشیغک قازاندیرمایان طرفی درکه دالاغک مقابلیدر .
- § یالچی - yalcı : آشیقلرک هپسنگ کل علیسی یوقاری یه کلک اوزره دیزیمه سیدر .
- § آش یرمک - aş yermek) کبه اک حالنده ینه جک بعضی شیلره فضله انهماک کوسته مک - درکه بوانهماک اکثر یا چوق لوزلو و یا چوق آکشی شیلره اولور .
- § آصاح نه صاح - asah esah : [2] دوغرو .
- § آصمه اوتی - asma otı : دیوارلره و آغاجلره اسیلان برنوع اوت .
- § آغیر اذکی - ağır ezgi : اعتدال دم ایله ، تعمیق ایدهر کدن .
- § آغیز : آغوز - ağız : ağız : [3] سودی یه نه ن حیواناتک دوغوروشلرنده ایلک سود .
- § آقار صو - akar su : اینجی ایله قاریشیق سیه ج . [4]
- § آقلاک - aklan : داغ ته په سنده کی صویولاقلری .
- § آک - an : تارلانک ویا باغک ا کیلمه یه ن یرلری .
- § آکاری - anarı : (أدات) دنبری ، اعتباراً .
- § آکی - anı : حیوانلرک داماقلرینه ویا دیشلرینه عارض اولان برنوع خسته لق .
- § آکیز - anız : فره ز ، ا کین ییچیلنجه قالان کوک .
- § آلاج - alaç : آلاجه لی کوپک .
- § آلاچیق - alaçık : [5] برطرفی ویا برقسیمی آچیق قولوبه ، چادیر ویا صوفا .

[1] آته کم آته ک ، ص قام صو (یعنی اویونده نه برشی غیب ایتدم ، نه ده قازاندیم .)

[2] اصاح اصاح ؛ (اصح) دن .

[3] (سن . نم سودم ایچ کیم آغوزم بن) سلطان ولک تورکجه دیوانی .

[4] سیه ج کله سنه باق .

[5] آلاچیق : آلا - آچیق (یاری آچیق) اختصار اولونمش .

- § آلادی - Aladı : عجله ، جابوق ، اووه دی .
- § آلازلاما - Alazlama : بردنبره یانیویروب کچن قابا آلهو .
- § آلیچ - Aliç : برنوع میوه در . صاری ، قیرضی نوعلری واردر .
- § آنادوت - Anadut : قانییه صاب ، ویا اوت یوکاتمک ایچون قولانیلان اوچ چاتال آغاچ .
- § آنارات - Anarat : تماماً ، بوسبوتون .
- § آناغی - Anaği : [1] تعجب ادا تی .
- § آناوول - anavul : صویک تقسیم یری .
- § آنناچ - Anneç Annaç : تام قارشى ، مقابل طرف .
- § آنقاصدان - Ankastan [2] : یالانجقدن یاپمه دیمکدر .
- § آوجارسز - Avçarsız : پاتاواتسز ، معناسز سوز سویله یین آدام .
- § آوصونلامق - [3] Avsunlamak : سحر و افسون ودعا ایله خسته لقلری وخسته لری ایی ایتک ، چتمک .
- § آوغین : آوغون - Avğun, Avgin : تارلاوباغچه یه صوچکمک ایچین دیوارده آچیلان ذلیک ویولا ق .

آوقوشلری :

آغاچه ، آری قوشی ، آلا صیغیرجق ، اورککلکی ، اورددهک (انواعی : آلاچه اورددهک ، ائلباش ، بحری ، بیاض اورددهک ، جورره Cürre ، صونا = دیشی یشیل باش ، عنقوت ankut ، قیل قویروق ، کپجه غاغا ، ماجاراورددهکی ، یشیل باش ، اسحق ، اوغوقوشی ، بادم قارغاسی ، باغرتلاق ، بالبان ، بالقجیل ، بایقوش ، بلی باغلی ، بوز صیغیرجق ، بیلدیرجین ، بیلدیرجین قلاغوزی ، تارلاقوشی ، چاووش قوشی ، هوهو ، اووبوق - Übübuk ، چایلاق ، چغیغیللی ، چوللق ، چیل ککلک ، [هوپال : Hopal داغ کووه رچینی ، اورمان کووه رچینی ، پال ، آلا قاتاد] ، دوغان [4] ، زیتون قوشی ، ساقا ، ساقا قوشی [5] ، سیفی [6] شاهین ، صاری آصمه (صاریلق ایچیرقوشی) ، صاقساغان (صاچه) ، صوچاقینی (یالی چاپقینی) ، صوچوللوغی ، صوطاووغی ، طوراج : Turac ، طورنا ، طوی ، یابانی هندی ، قارا باطاق ، قارا طاووق ، قاراقوش ، قارتال ، قارغه ، (یشیل ، قارا ، آلاچه) ، قاز (آق قاز ، قاراقاز) ، قاناریا ، قوغو

[1] آناغی ؛ (آنا ؛ قیز) دن کلیر .

[2] آنقاصدان ، (عن قصد) دن کلیر .

[3] آوصونلامق ، افسونلامق کله سنه باق .

[4] ککلک آوینه یارار .

[5] قورصاغی بردستی دولوسی صوآلان برقوشدرکه آلدیقی صوی داغرددهکی طاش چوقورلرینه

بوشالتیر .

[6] کوزه ل کوزلو برقوشدر ، یرتیجی در . (سیفی کوزلو) تعبیری مشهوردر .

قوشی، قیزقوشی، قیقیریق : kığırık [1] قینالی کککک ، کرکس ، کوزی سورمه لی ،
مز کرده ک : mezkerdek ، مکی : mekkî [2] ، میشه قارغاسی ، یلفه .

§ آولاغی - Avlağı : قوزولرک آلتی کونلک اولونجه یه قادار قونولدوغی آغیل .

§ آیارتیق - Ayartmak : اغفال ایتک .

§ آیاز - Ayaz : چوق شدتلی و یاقیجی صوئوق .

§ آیازما - Ayazma [3] : بونارلی ویا منبعلی مناستر .

§ آیریق - Ayrik : مزروعاه چوق ضررلی براوت .

§ آیلر - Aylar : مارت ، آبرول ، Abrul = (نیسان) ، مایس ، هه زبران (خزیران)

ته موس (تموز) ، آغستوس ، ایلک کوز آبی (ایلول) ، اورتا کوز آبی (تشرین اول) ،
صوک کوز آبی (تشرین ثانی) ، قره قیش (کانون اول) ، زمهری (زمهریر : کانون ثانی) ،
کوک ، (شباط)

§ آیردم - Ayirdim [4] : تقسیم یری .

§ نه به - ebe : قابله ، بویوک آننه ، اویونده اوکجول .

§ نه بهرمک - ebermek : کتیرمک .

§ نه پ - ep : دهلی .

§ نه به نه ک - epenek : قولوچ .

§ نه ته کجه ، نه ته کجه ک - etekcek ، etekce : اوج ائک انتاری .

§ نه تلک - etlik : قیشینغک اوزره باصدیرماسی ، قاوورماسی یا پیلماق ایچین کسین حیوان .

§ نه دیک - edik : چوجوق آیاق قاییسی .

§ نه رسه ک - ersek : ار ایسته یه ن ، اوله نئک تمایلنده بولونان قادین .

§ نه رسه مک - Ersemek : نه ر ایسته مک ، نه وله نئک اشتیاقنی دویغی .

§ نه رکن - Ergen : اولی اولمایان کیمسه .

§ نه رکنلک - Ergenlik : ارکنلرک یوزنده چیقان چیاانلر .

§ نه رهم به رهم - Eremperem : دارماداغنیق .

§ نه رنلر چیچکی - Erenlerçiçeği : ککیک کی قوقان برنوع چیچک .

[1] بوقوشک بیکارجه سی بر سورو حالنده کزه ر و بیک سنه یه قریب یاشارمش .

[2] قیزیل باجاقلی اوردده ک کی برقوش .

[3] شرق ولایتلرنده چولده کی کوللره (آیازما) ده نیر .

[4] (یول آیردیغی) تعبیردر .

§ ئۇریشدە - Erişte : يوققە حالە كىتىرىش خامورى ایجە ایجە كسوب قورونق
: صورتیله قیش ایچون یاپیلان برنوع یمکک .

§ أریک - Erik : معلوم مروه . انواعی ، اوزوم أریکی ، ایت أریکی ، ایلتیری ، بال أریکی ،
یوزی قیزیل ، جان أریکی ، دیلموصون أریکی [1] ، صاری أریک ، طاتلی أریک ، طوباق أریک ،
طوباق صاری أریک ، قارا أریک ، کوز أریکی güzeriği ، ماما أریکی .

§ ئۇزکی - ezgi : تعمیق ایتمه ، ایجەله یهرک آراشدیرما .

§ ئۇسسيلمک - essilmek : انکینله شمک ، اکسيلمک .

§ ئۇسنهک - esnek : کوچوک قاریش (باش پارمقله شهادت پارماغی آراسنده کی مسافه)

§ ئۇسیره مک - esiremek : سرخوش اولق [2]

§ ئۇشمه - eşme : قویونلرک کوندوز استراحت ایتدکاری محل .

§ ئۇفەك اوتی - efekotu : برنوع اوت .

§ ئۇفتیک ایتمک - Eftik etmek : برشیئله اکله نهرک وقت کچیرمک [3]

§ ئۇکدی - Ekti : ریا کار .

§ ئۇکری دوما - Egridoma : دام کناری .

§ ئۇکن - Egen : اوموز [4]

§ ئۇکەرکه - Ekerge : اکیلن برلر .

§ ئۇکرمومی - Eker mumu : مهرمومی ، کراب اوغلی .

§ ئۇکرتمهج : Egirtmeç : کیرمهن ، ایپک اکریلن آلت .

§ ئۇکز : Eniz : فیرمز ، آکیز

§ ئۇکیج - eyiç

§ ئۇیش - eyiş : خامورکسمکه ویاقازیغنه وطاندیر قاریشدیرمغه یارایان آلت .

§ ئۇنیک - ennik

§ ئۇلک - ellik : اُکین یچرکن پارماقلره طاقیلان پارماقلقلر .

[1] دیلموصون نیکدهده بر کوی اسمیدر .

[2] (هپ عاشقلر اسیره یوب قوشارلر : بر بکتاشی نفسندن)

[3] (ئۇفتیکم دارالدى)

[4] ئۇصیران : (ای جیران) تعبیرندن چیقمشدر .

[5] (اُکنم اوزره برلادهم یوقنی : جیرانی)

الما :

انواعی آماسیا الماسی ، اُکشی الما ، اُو دولدوران ، امام علی الماسی ، ایوه زالماسی ،
خندق الماسی ، طاتلی الما ، طاوشان باشی (یازلق و کوزلک) ، طاهر الماسی ، فرنک
الماسی ، فهریک الماسی ، قادین کوبکی الماسی ، قیش الماسی ، کلین الماسی ، کووده کی
الماسی ، میسکت الماسی .

§ ام - Em : علاج [1]

§ نه مبهل - Embel : بیز ، اشک دکنکی .

§ نه ملیک - Emlik : زماندن صو کرا قوزولایان قویون .

§ نه مه ته - Emete : حالا - حاله [2]

§ نه میت - Emit : کوچوک آغاج بوداغی .

§ نه ن - En : عرض ، کنیشلک (نه ن ووی - طول و عرض)

§ نه ن - En : حیوان طانیق ایچین یاپیلان و وورولان اشارت .

§ نه نکل - Engel : قابا صابا اوتلر وچالی چیرپی بیغینی .

§ نه نیک - Enik : کوبک یا وروسی ، کوبک .

§ اُو اوشاغی - Ev uşağı : قاری .

§ اُو بارق - Ev bark : بیتوت ایدیلجهک یر .

§ نه وهرمک - Evermek : نه واندیرمک .

§ نهینه هان - Eynehan : اوبور ، چوق ییهن .

§ ایی - ibi : هندی [3]

§ اییک - ibik : غاغا .

§ ایت آلیجی - it alici : یانی آلیجی .

§ ایت نانه سی - it nanesi : یابانی صو نانه سی .

§ ایت اوزومی - it üzümü : سیاه دانله میوه ویره ن بر نوع شجره .

§ ایچلیک - içlik : کوملک ، فرنک کوملکی .

[1] (ایت بوقی امه یارادی) ، (نه مه سدد یاراماز) ، (یارالرم قبول ایتمز نه ن : سیرانی)

[2] (عمه) دن کلیر .

[3] (libis) مصر قدیمک حشرات و زواخنی اتلاف ایدهن بر نوع قارالیلنکه ویریلهن فرانسه زجه

و یونانجه اسمدرکه تورکجه یه رومجه دن کچمش اولماسی محتملدر .

- § اىچكىلىك - içgilik : صوجق .
- § اىچمه - içme : معدن صويو منبى (صىجاق ده اولور)
- § اىحمق - ihmak : (دهوه حقنده) چوكمك ، اوطورمق ، موانست ايتك .
- § ايرغلامق - irgalamak : برىنى كوكده سندن صاللامق .
- § ايركورمك - irgörmek : لايق و مناسب كورمك .
- § ايركيامك - irgilmek : قورقو ايله صيچرامق .
- § ايرىلك - irilik : قوزولرك آلتى كونلك اولونجه يه قادار قوندوغى آغىل .
- § ايرىم - Irim : چيقماز سوقاق [1]
- § ايزغىن - Izgın : كته نچك تخمى ، يعنى بدير ياغى چيقاريلان و كتن تخمنه بگزەين بر نبات .
- § ايزمەل - Izmel : صاچ قيلندن اورولش ايپ .
- § ايزوز - izoz : سونه په آدام .
- § ايسكهليت - iskelit : باغچوان چاپاسى .
- § ايسوت - isüt : هاووج ، هه ووچ .
- § ايشدهك - işdek : مهر مؤجل ، قوجا مالندن قادينك حصهسى .
- § ايشكىل - işgil : شبهه [2]
- § ايصدار - isdar : خالى و كليم تزكاهى .
- § ايكديش - idiş : طاشاغى بورولش ويا چيقاريلش حيوان .
- § ايله قارشى - الاشى - ilaşi - ile karşı : دوسته ، دوشمنه قارشى عيب اولور .
- § ايله تمك - iletmek : برابرنده كوتورمك .
- § ايلديرامق - ildiramak : خفيف و فرسز يانمق [3]
- § ايلديردامق - ildirdamak : خفيف و فرسز يانمق [3]
- § ايلغيد ايلغيد - ılgıt-ılgıt : (مايغات حقنده) اينجه اينجه .
- § ايلغيدير - ılgıdır : ايب-بوكر كن ايلسكى خفيفجه ايهلامق ايچون اينجه اينجه صو آقشان بورو .
- § ايلمك - ilmek : ايكى شى* بربرينه ديكهرك ويا باغلایارق طوتدورمق .

[1] (ايرىمى قيرعى دولاشدم) تعميرى واردر .

[2] (ايشكىلى بوزور ارينكىلده) (ايشكىلم اوپرگن طاتلى سوزده : امينه امينه كوزهل

امينه تور كوسندن)

[3] (ايكندىن كوشى ايلديرادى ، املار قيلديرادى « بجر يكمىز حركته كلدى »)

- § ایلجه - ilica : [1] صیجاقی سو منبی .
- § ایلزما - ilizma : آز و ساکن آقان سو .
- § ایلستیر - ilitir : سوزکچ ، که و کبر ، که کبر .
- § ایلکمک - ilikmek : ایلک ، ایله .
- § ایمیزغانمق - Imızganmak : اویوقلامق .
- § ایمیشقان - imişkan : یالتاق .
- § ایمیل ایمیل - imil - imil : یاواش ، یاواش ، ایچندن بازارقلی اولارق .
- § اینبال - inbal : بوزله نکیچ ، اوجی دمیرلی حیوان دکنکی .
- § اینکیل - inkil : بولاد .
- § اینی - ini : قادینک قاشن برادری .
- § ایویل ایویل - ivil - ivil : اینجه اینجه ، تعقیقاً .
- § ایویل قورد - ivil kurt : میقروب .
- § ایومک - ivmek : عجله ایتک .
- § اوتورو - ötürü : دولایی
- § اوتورهک - ötürek : جیویق حیوان غائطه سی .
- § اوجار - ucar : نام ، نشان ، خبر ، علامه .
- § اوج ائک - üçetek : اوج اتکلی انتاری .
- § اوجقور - Uçkur : دون ویا شالوارباغی
- § اوج کل - uçgül : برنوع یونجه (صاری ، ماوی ، بیاض چیچکلی نوعلری واردر)
- § اودلانمق - utlanmak : صیقلمق ، متهم اولمق [2]
- § اودلهک - ötlek : قورقاق ، اودی خفیف آدام [3]
- § اودهک - ödek : تضمینات [4]
- § اوربا (روبه) - Urba (rube) اُلبسه [5]

[1] « ایلجه » دن کلیر .

[2] اودلو صوچلو (ضرب مثلدیر)

[3] اودوم قوبدی ، قورقادم دیمکدر .

[4] « اوده » کلیر .

[5] فرانسوزجه « robe » کله سندن کلیر .

- § اورپوندو - ürpündü : سوت، شکر ویمورطه دن یاپیلان یمک .
- § اورتمه - örtme : اؤک برنجی قاتنده کی بالقون :
- § اورکر - ürker : اولکر .
- § اورکون - ürkün : دام کناری .
- § اورووم - örüm : قویونلرک کیجه یایلماسی .
- § اوروون - ürün : سودویوغورت .
- § اوره - üre : دول ویره ن قیصیرآت .
- § اورهله مک - Örelemek : غیرمنتظم صورتده اورمک ویایمق .
- § اورهن - Ören : قوراق و صوسز اراضی .
- § اورلوك - üzlük : کوچوک چوملك .
- § اوزمک - üzmeک : صیفتی ویرمک ، فکرأ یورمق ، برشی قیروب برامق .

اوزوم:

انواعی : آتیه سیاهی ، آق اوزوم ، باتلاق اوزومی ، یارماق اوزومی ، چاوش اوزومی ، جهوشه ن اوزومی « چاوشه بکزه » سه ییل اوزومی ، شابی « شهابی » ، شاراواماز « شهره وارماز » ، قارا اوزوم ، قاقاق یپراغی ، قیزیل اوزوم « قیزیل شهاب » ، طوباق آق اوزوم ، کوب دولدوران ، کیشنیش اوزومی ، مورشابی ، موط اوزومی ، میسکه ت اوزومی ، نوربار اوزومی ، یانچاق اوزومی .

- § اوزه رلک - üzerlk : نظر اوتی (1)
- § اوسبا - useba : طوبراقدن یاپیلان چوملك .
- § ئوستوبو - üstübü : کتن چوپي ، کتنک ایشه یارامایان قسقی .
- § ئوستون - üstün - körü : سطحیجه ، باشدن صاوما برشکده .
- § اوسوکه مک (هوسوکه مک) - ösklemek : برشی ، بالخاصه آتشی قاریشدیرمق و داغیتیق .
- § اوصومق - usukmak : عقلی باشنه آلمق ، عقللاقمق ، یوصمق .
- § اوغرا - uğra : امک یاپارکن خورک یاپیشماماسی ایچون سرپیلن قالنجه اون .
- § اوغرون - oğrun : کیزی .
- § اوغلاق - oğlak : آلتی آیلق کچی یاوروسی .
- § اوغلامان - oğlaman : آلتی آیلق دالاب اولارق بر یاشنده دوغوران کچی .
- § اوغما - oğma : اوندن یاپیلان کویلو قوصقوصی .
- § اوغول - oğul : اولاد ، یکی دوغمش آری پهنه کی .

(1) خلق آراسنده دومانى نظرق اولارق خاستالره یوتدورولور و بعض قوجه قاری علاج ترتیبلرینه یارار .

- § اوقلاز (اوقلاس) - oklaz : ای ، یخشی .
- § اوکاری - onarı : بر شیئک جبهه سی ، اونمایه قابلیتلی اولان .
- § اوکرئمک - üğrünmek : خفیفجه صاللاقمق ، خفیفجه صاللامارق یورومک .
- § اوکرهک - ögrek : قیصراق سوروسی .
- § اوکجول - öncül : اوکدن کیده ن ، برنجی کلن .
- § اوکماق - unmak : شفا و صلاح بولمق ، ترقی ایتک .
- § اوکمک - önmek : کوز دتله مک .
- § اوکولشمک - ögürleşmek : دوستلاشمق ، قارداشلاشمق ، یکدیگره آلیشمق .
- § اوکورمک - ögürmek : خنچره نک تخرشندن کلن معده بولاندیسی .
- § اوکهچ - öneç : ایکی یاشنی دولدوران ارکک قویون [1] .
- § اوکسه - önese : آوجیلرک آو بکله دیکی ، اوکدیکی یر [2] .
- § ئول - öl : رطوبت ، نم [3] .
- § اولاق - ulak : ئهک یری .
- § اولامق - ulamak : اکلهمک ، بتیشدیرمک ، علاوه ایتک .
- § اولامه اوتی - ulama-otu : بوغوم بوغوم بر نوع اوت .
- § اولکول - ölgül : جنازه اوی ، اولو چیقان او .
- § اولمز - ölmez : بر نوع دیکنلی اوت .
- § اولمق - ulmak : تفسخ ایدوب دوکولمک ، اسکیوب پارچالانمق [4] .
- § اولوق - uluk : تفسخله پارچالانمش و داغیلانمش .
- § اولومق - ulumak : کویک آغلاماسی .
- § اولهت - ölet : مرض مستولی .
- § اولهش - üleş : لاشه .
- § اوموک - ümük : غیرتلاق ، اکسه کوکی .

[1] دها یاشلیسنه « قارت اوکهچ » دیرلر .

[2] بونی غرب آنادولوده « حکمه » و بعض یرلرده « کومه » دیرلر .

[3] اولای طوپراق ، راطب طوپراق

[4] اکثریا جسد حقنده قوللانیلیر

جان ایپنی تن یوکندن

صارار کرمن اولار بر کون (سیرانی)

§ اوومك - övmek : مجله ايتك ، مدح و ستايشده بولونق [1]

§ اووون - övün : يك زمانى ، بروقتده ينيلنمك .

HÜSEYİN AVNİ

آرقه سی ایکنجی نسخه ده

«DADAL OĞLU» HAKKINDA

اون دو قوزنجی عصرده آنادولونك يتيشديرديكى حقیقی خلق شاعرلرندن بریسی ، قوزانلی «دادال اوغلو» در . شاعر ، یاقین بر زمانك شخصیتی اولسنه ، آنادولونك اورتی و جنوب قسملرنده آدی و شعرلری تمام ایتسنه رغماً حیاتك حقیقی ایزلری حقنده شمدی یه قدر هیچ برته تود یا پلامشدر . بش ، آلتی آی اول بر غزله ستوننده [2] انتشار ایتمش کوچوك بر تدقیقك بعض پارچه لرینی قوشمه لرینی نهر ایتدیكمز شاعرك حیاتی نسبة تنویر مدار اولور ، دوشونجه سیله اقتباس ایدیورز :

«... شاعر دن بحث ایتنه دن اول مورخ جودت پاشایی دیکله مك و ألزم راستطراد تاریخی یاقیق بزى داها اینی تطمین ایده جکدر . فی الحقیقه جودت پاشا «معروضات» نده آکلاتیور :

«قریم محاربه سی ایتسنده هر طرفدن عسا کر معاونه جلب و سوق اولوندوغی صیراده عجباً قوزان اوغلیده محاربه یه کونده ریه بیلورمی دییه بحث اولونیوردی . انگلیز باش ترجمانی اولان پیرانی رشید پاشابه کلوب اکر تأمینات و یریرسه کز بز قوزان اوغلنی محاربه یه سوق ایده رز دیمش . رشید پاشا بوندن اورکوب قوزان بر مدت داها بو حال اوزره کیدرسه اورایه اجنبی آلی کیره و قوزان ده بر حکومت ممتازه شکلی آلور ، باشمزه بلا اولور . شیمدی صیره سی دکل ، لکن ایلروده قوزانی ضبط و ربطه آلمالی یز دیردی ...» جودت پاشانك آکلاتینی بو حال دینه بیلیرکه ، تاسلجوق انقراضندن بری دوام ایدنه فیه ثودال بر حیاتك تجلیسیدر . عثمانلی ایمپراطورلنی ، ظاهری سطوت و حشمته رغماً داخلی سکون و استقراری ، بالخاصه اداری و معنوی برلکی تماماً تأمین ایده مه مش ایدی . بالا آخره ، مجید زماننده فوآد پاشا بوسنه وقوعاتی قارشیشنده قالدی . اسنان عسکریه آزالمش ایدی . رشید پاشایی اشغال ایدنه قوزان مسئله سی قونوشولدی . بو آرا ده غیر مسلملرک عسکره آلمق مسئله سی چیقدی . جودت پاشانك فکرنی صور دبلر . جودت پاشا دین و ملیتی مختلف افراد دن عبارت براردونك عسکری موفقیت تأمین ایده مه یه جکنی ، دینی حسلرده وحدت بولونا مایه جفنی ایلری سورددی . فقط نه یاقمالی ؟ قرعه دائره لری دارالمنش ایدی . جودت پاشا بومشله ده شویله مطالعه یوروتدیکنی بالذات آکلاتیور :

[1] قادر مولام اوومش اوومش یاراتمش

سردار ایتمش کوزلرک اوستنه

سیاه زلفن تل تل ایتمش طار ایتمش

دو کو و برمش آق کردانك اوستنه [سیرانی]

[2] حاکمیت ملیه ، نومرو 2375 ، 15 - شباط - 928 ، بر مصراع مناسبتیه مقاله سی : ضیاء الدین فخری .